

Handläggare
Ulrika Kvartoft Kruså
Telefon: 08-508 28 935**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-03-17, p. 13

Detaljplan för fastigheten Ängsbotten 6 m.fl. i stadsdelen Hjorthagen

Remiss från Stadsbyggnadskontoret S-Dp 2023-02072

Förvaltningens förslag till beslut

- 1) Miljö- och hälsoskyddsnämnden har följande synpunkter på planförslaget:
 - Studier av vilken effekt ett plank kan få på luftkvaliteten i området bör göras.
 - Om ett plank inte hindrar överskridande av miljökvalitetsnormen för PM10 samt gränsvärdet i det nya EU-direktivet (2024/2881) i planområdet så behöver planhandlingarna visa vilka åtgärder som krävs för att människor inte ska vistas i de delar av planområdet där miljökvalitetsnormen och gränsvärdet överskrids.
 - Då barn är extra känsliga mot luftföroreningar ska eventuella lektyr inom planområdet planeras på platser med så god luftkvalitet som möjligt, helst med nivåer under miljömålen för PM10 och NO2.
 - Utformningen av den veckade fasaden som bulleråtgärd inom Ängsbotten 8 bör säkerställas genom planbestämmelse.
 - Parken i den södra delen av området bör i hög grad utformas med växtlighet som stöttar habitatnätverket för ädellövträd samt med ett dominerande inslag av inhemska arter.
 - Alternativet med vegetationsklädda tak som dagvattenåtgärd bör studeras vidare för Ängsbotten 6 för att möjliggöra omhändertagande av dagvatten från alla ytor inom kvarteret.
 - För de delar av planområdet där vegetationsklädda tak är en del av dagvattenhanteringen bör planbestämmelse införas på plankartan om att vegetationsklädda tak ska anläggas.
 - Ytterligare undersökningar och åtgärder avseende förorenad mark ska ske i dialog med miljöförvaltningen inför granskningen av planen.
- 2) Justera beslutet omedelbart

Sammanfattning

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en blandning av bostäder, vård- och omsorgsbostäder, lokaler för centrumverksamheter i bottenvåningarna samt detaljhandel. Vidare ska detaljplanen bidra till att stärka det ekologiska spridningssambandet mellan nationalstadsparken och Hjorthagsberget genom tillskapande av en ny park i söder. Planen utgör betydande miljöpåverkan.

Miljöförvaltningen anser att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen till planen är väl avvägd. Förvaltningen anser vidare att de har skett ett gediget utredningsarbete kopplat till de miljö- och hälsofrågor som är väsentliga för detaljplanen. En del av dessa sakfrågor kommer enligt förvaltningen behöva studeras mer ingående eller beskrivas tydligare i planhandlingarna inför granskningen av planen.

Miljökvalitetsnormen för partiklar, PM10 samt gränsvärdet i det nya EU-direktivet (2024/2881) för partiklar klaras vid den planerade bebyggelsen, men inte i den del av planområdet som är närmast väster om Norra Länkens tunnelmynning. Miljöförvaltningen delar uppfattningen i planhandlingarna om att studier av vilken effekt ett plank mot Norra länken skulle kunna få på luftkvaliteten i planområdet bör göras. Om det skulle visa sig att ett plank inte medför att ett överskridande av miljökvalitetsnormen begränsas till vägbanan, så behöver planhandlingarna visa vilka åtgärder som krävs för att hindra människor att vistas i de delar av planområdet där miljökvalitetsnormen överskrids.

Miljöförvaltningen anser att bullerfrågan har studerats ingående och delar uppfattningen om att planen kommer att möjliggöra att riktvärdena avseende både trafik- och verksamhetsbuller kan innehållas. Förvaltningen saknar dock en planbestämmelse som säkerställer den veckade fasaden som bulleråtgärd i det östra kvarteret.

Miljöförvaltningen delar bedömningen i MKB:n om att detaljplanen medför positiva konsekvenser för områdets ekologiska funktion och för spridningssambanden knutna till ekmiljöer. Detta förutsätter dock att parken i den södra delen av området i hög grad utformas med växtlighet som stöttar habitatnätverket för ädellövträd, samt att den domineras av inhemska arter.

Miljöförvaltningen anser att alternativet med vegetationsklädda tak inom kvarteret Ängsbotten 6 bör studeras vidare för att möjliggöra omhändertagande av dagvatten från alla ytor. Till granskningen av planen bör planbestämmelse införas på plankartan om att vegetationsklädda tak ska anläggas på vissa angivna ytor. Detta gäller för både Ängsbotten 6 och 7.

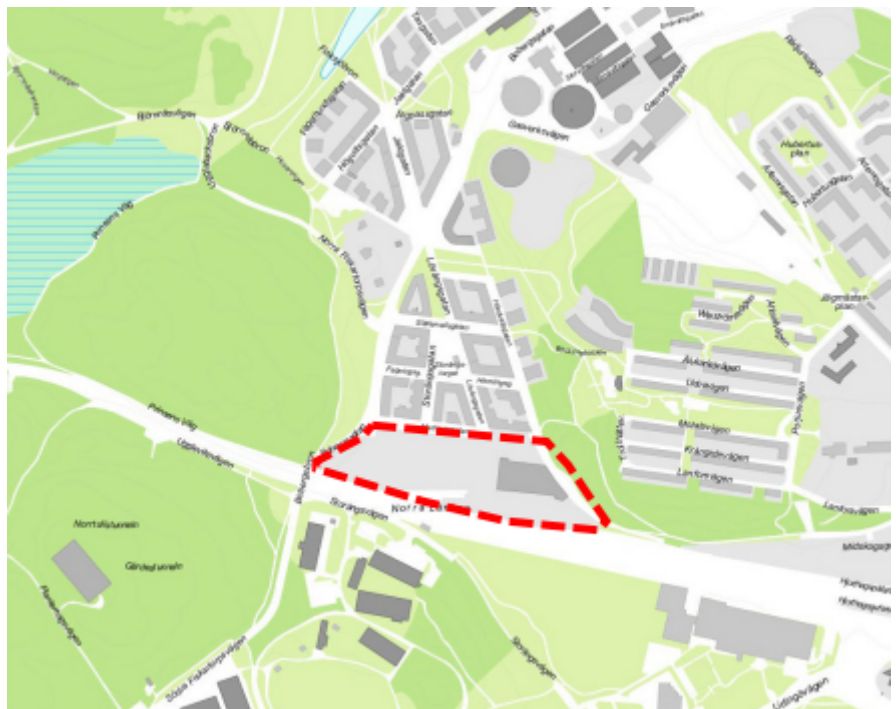
En underrättelse om förorenad mark har skickats in till miljöförvaltningen i egenskap av tillsynsmyndighet. Behovet av ytterligare undersökningar och åtgärder utreds i tillsynsärendet och resultatet bör inarbetas i planhandlingarna till granskningsskedet. Detta för att säkerställa att planen utgör lämplig markanvändning avseende förorenad mark.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) har från stadsbyggnadsnämnden fått rubricerat samrådsförslag till detaljplan för synpunkter.

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en blandning av bostäder, vård- och omsorgsbostäder, lokaler för centrumverksamheter i bottenvåningarna samt detaljhandel. Vidare ska detaljplanen bidra till att stärka det ekologiska spridningssambandet mellan nationalstadsparken och Hjorthagsberget genom tillskapande av en ny park i söder.

Planförslaget utgör entrén till Norra Djurgårdsstaden och bildar en ny stadsfront mot Kungliga nationalstadsparken, Östermalm och Gärdet. Planområdet angränsar till Trafikverkets anläggningar Värtans västra bangård och Norra länken som utgör riksintresse för kommunikationer. Inom planområdet finns idag en större livsmedelsbutik samt ytor som tillfälligt används för padelbanor och skatepark.



Figur 1. Planområdet är markerat i rött.



Illustrationsplan som visar planförslaget (Bild: Nivå Landskapsarkitektur).

Planen utgör betydande miljöpåverkan avseende sakfrågorna: luftkvalitet, buller från trafik och bangårdsverksamhet, risk och säkerhet kopplad till Värtabanan och Norra länken, biologisk mångfald och grön infrastruktur, vattenkvalitet och markmiljö, stads-/landskapsbild och kulturmiljö.

Det har skett planläggning av Ängsbotten vid två tidigare tillfällen. Ett förslag till detaljplan togs fram och antogs av Kommunfullmäktige 2014. Planen upphävdes av länsstyrelsen 2015. Ett nytt samrådsförslag togs fram 2017 för vilket länsstyrelsen under 2018 lämnade ett negativt planbesked. Vid båda tillfällena hänvisade länsstyrelsen till att Trafikverkets verksamheter skulle kunna påverkas negativt med anledning av buller mot kommande bostäder. Kvarteret Ängsbotten 8 ingick inte i dessa tidigare förslag till detaljplaner.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen anser att det har skett ett gediget utredningsarbete kopplat till de miljö- och hälsofrågor som är väsentliga för detaljplanen. Buller, vibrationer, luftföroreningar, dagvatten, skyfall, naturmiljö samt förorenad mark har utretts inför samrådet av planen. En del av dessa sakfrågor kommer enligt förvaltningen behöva studeras mer ingående eller beskrivas tydligare i planhandlingarna inför granskningen av planen. Vilka frågor som avses beskrivs nedan.

Miljöförvaltningen anser att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen till planen är väl avvägd.

Luftföroreningar

Miljökvalitetsnormen för kvävedioxid, NO₂, samt gränsvärdet i det nya EU-direktivet (2024/2881) klaras i hela planområdet med utbyggnad enligt planförslaget. Även miljökvalitetsmålet för kvävedioxid, NO₂, klaras i hela planområdet.

Miljökvalitetsnormen för partiklar, PM10 samt gränsvärdet i det nya EU-direktivet (2024/2881) klaras vid den planerade bebyggelsen men inte i den del av planområdet som är närmast väster om Norra Länkens tunnelmynning. Miljökvalitetsmålet PM10 klaras i större delen av planområdet, men inte i den del av planområdet som är närmast Norra Länken och dess tunnelmynning.

En högre barriär mellan Norra Länken och planområdet skulle enligt luftutredningen till detaljplanen minska intransporten av luftföroreningar och därmed minska storleken på det område där överskridande av miljökvalitetsnormen beräknas. I luftutredningen hänvisas till studier som visar att luftkvaliteten för det mesta förbättras bakom högre skärmar än 2 m. I plankartan anges att plank/skärm ska anordnas till en höjd om minst 2,1 meter ovan mark. Syftet med bestämmelsen är att förbättra luftkvaliteten i parken och minimera bullerpåverkan från Norra länken och Värtabanan inom planområdet. Effekten av denna skärm har inte tagits med i beräkningarna i luftutredningen. Höjden på den nya bullerskärmen bör enligt luftutredningen vara mer än 2 m hög för att sänka människors exponering men gärna minst 4 m för att tillse att exponeringen inte förvärras någonstans i planområdet.

Enligt planhandlingarna ska det inför granskningen av planen studeras vidare hur ett plank/skärm påverkar de exakta luftföroreningshalterna inom planområdet. Ambitionen är att försöka uppnå att miljökvalitetsnormen endast överskrids på vägbanan. Miljöförvaltningen är positiv till denna ambition och delar uppfattningen om att studier av vilken effekt ett plank skulle kunna få på luftkvaliteten i området bör göras. Om det skulle visa sig att ett plank medför att ett överskridande av miljökvalitetsnormen inte begränsas till vägbanan, så behöver planhandlingarna visa vilka åtgärder som krävs för att människor inte ska vistas i de delar av planområdet där miljökvalitetsnormen överskrids.

Då barn är extra känsliga mot luftföroreningar ska eventuella lekytor inom planområdet enligt förvaltningen planeras på platser med så god luftkvalitet som möjligt, helst med nivåer under miljömålen.

Omgivningsbuller

Planområdet utsätts för både trafikbuller från väg - och spårtrafik samt verksamhetsbuller från den närliggande bangården. Trafikbullret är den dominerande bullerkällan.

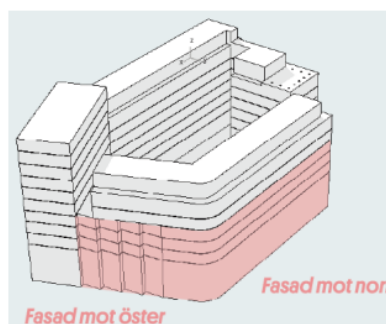
Samtliga kvarter har höga ljudnivåer på sina södra fasader. Lägre, men ändå betydande nivåer på de östra och västra fasaderna. Norra fasaderna och fasader mot gård har lägre nivåer. Samtliga kvarter har möjlighet till gemensamma uteplatser på innergårdarna som

uppfyller riktvärdena för både trafik- och verksamhetsbuller. Föreslagen exploatering bedöms enligt planhandlingarna inte ge någon begränsning för Trafikverkets verksamhet på bangården eller Norra länken och riktvärden avseende både trafik- och verksamhetsbuller bedöms vara möjliga att uppfylla för samtliga kvarter.

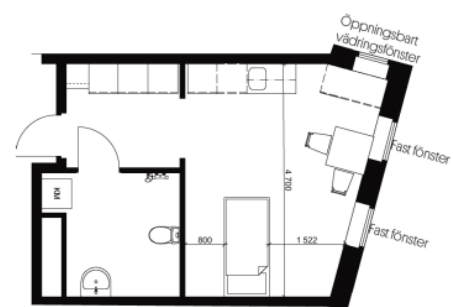
Planbestämmelser reglerar var inom planområdet det kommer att krävas genomgående lägenheter för att uppfylla riktvärdena för trafik- och verksamhetsbuller.

På bangården sker arbeten som kan medföra höga maximala nivåer samt påtagligt lågfrekvent buller. Beräknade nivåer är som högst 72 dBA ekvivalent nivå mot de södra fasaderna. Med dessa bullernivåer bedöms det enligt planhandlingarna vara möjligt att uppfylla Boverkets krav (BFS 2024:10) för ljudnivåer inomhus. Det lågfrekventa bullret måste dock beaktas vid val av fasad och fönster. Detta regleras på plankartan genom planbestämmelse om att riktvärden för lågfrekvent buller inomhus ska uppfyllas.

För att klara riktvärdet avseende maximal nivå nattetid för verksamhetsbuller med genomgående lägenheter enligt zon B så utformas östra fasaden med indrag och burspråk. Detta gör att 16 lägenheter får en fasadyta mot norr som är bullerskyddad (se beskrivande bilder nedan från bullerutredningen). Utan burspråken beräknas de maximala ljudnivåerna från bangården nattetid till 59 dBA på den östra fasaden. Riktvärdet avseende maximal nivå nattetid är 55 dBA för verksamhetsbuller. Med skärmningen som burspråken ger blir nivåerna strax under 50 dBA vid det öppningsbara fönstret mot norr.



Figur 5 - Östra kvarteret med äldreboendets boendeenheter markerade i rött.



Figur 6 - Planlösning av boendeenhet i bullerutsatt läge (längs östra fasaden).

Miljöförvaltningen anser att en ljuddämpad sida bör vara en hel fasad som är ljuddämpad, vanligtvis mot en innergård. I detta fall blir den ljuddämpade sidan endast en liten yta på baksidan av ett burspråk.

Miljöförvaltningen anser att föreslagen bullerlösning är godtagbar. Detta då det endast rör sig om ett fåtal lägenheter, och då fastigheten kommer att få en god ljudmiljö inomhus eftersom det

kommer att krävas fönster och fasader som är bra ljudisolerade på grund av höga lågfrekventa ljudnivåer i området. Utformningen av den veckade fasaden bör säkerställas genom planbestämmelse. Utöver detta anser förvaltningen att bullerfrågan har studerats ingående och delar uppfattningen om att planen kommer att möjliggöra att riktvärdena avseende både trafik- och verksamhetsbuller kan innehållas.

Naturmiljö

Planområdet domineras av hårdgjorda ytor och utgör idag ett svagt ekologiskt samband mellan Hjorthagsberget och Kungliga nationalstadsparken. Den begränsade vegetationen som finns inom planområdet idag utgörs av små, triviala gräsytor på grus med små unga självsådda tallplantor samt björksly och enstaka unga sälgar ovanpå tunneltaken till Norra länken. Då området idag är öppet, med endast lägre byggnader, så möjliggör det för flygande arter som insekter, fåglar och fladdermöss att förflytta sig mellan Hjorthagsberget i öster och Ugglebacken i väster. När området bebyggs enligt planförslaget kommer byggnationen att bli högre och till viss del skymma siktlinjer mellan Hjorthagsberget och Ugglebacken. Planförslaget innebär dock att det tillskapas ett sammanhängande grönstråk i den södra delen av planområdet vilket har goda förutsättningar för att stärka spridningssambanden genom området.

Miljöförvaltningen delar bedömningen i MKB:n om att detaljplanen medför positiva konsekvenser för områdets ekologiska funktion och för spridningssambanden knutna till ekmiljöer. Detta förutsätter enligt förvaltningen att parken i den södra delen av området i hög grad utformas med växtlighet som stöttar habitatnätverket för ädellövträd och främst med inhemska arter. Utformningen av parken bör ske i samarbete med ekolog.

Dagvatten

Inom Ängsbotten 6 planeras en del av dagvattnet från takytorna att ledas direkt till ledningsnätet då förgårdsmark inte planeras mellan bebyggelsen och omkringliggande gatunät. Detta föreslås kompenseras med att dagvattenåtgärderna på innergården dimensioneras upp. Ett alternativ till detta är enligt dagvattenutredningen för Ängsbotten 6 att delar av takytorna anläggs vegetationsklädda. Miljöförvaltningen anser att alternativet med vegetationsklädda tak bör studeras vidare, då detta alternativ skulle möjliggöra omhändertagande av dagvatten från alla ytor inom kvarteret.

Dagvattenhantering på vegetationsklädda tak planeras även inom Ängsbotten 7. För att säkerställa dagvattenhantering på tak så bör

det till granskningen av planen införas en planbestämmelse på plankartan om att vegetationsklädda tak ska anläggas på vissa angivna ytor. Detta gäller för både Ängsbotten 6 och 7.

Förorenade områden

Förorenad mark inom Ängsbotten 6 och 7 sanerades år 2016 till de åtgärdsområden som var gällande vid saneringstillfället. Kompletterande jordprovtagningar har tagits under år 2025 och resultaten visar att inom området för kvarteretsmark överskrider ca 40 % av uttagna prover från kvarlämnade jordmassor SSRV (storstadsspecifika riktvärden för jord i Stockholm) för scenario B2 (genomsläpplig jord), sett över hela ytan och alla djup. Inom området för parkmark överskrider SSRV scenario D LOD (genomsläpplig jord) i ca 30 % av prover som uttagits på kvarlämnade jordmassor, sett över hela ytan och alla djup. Jordprovtagning har inte skett inom Ängsbotten 8 då det finns en livsmedelsbutik på platsen.

Grundvattenprovtagning är utförd år 2025 i fyra provpunkter och visar generellt låga halter av analyserade ämnen i grundvattnet. Samtliga halter av PAH:er understiger riktvärde för risk för ånginträngning i byggnader. PAH-halterna understiger även riktvärden för risk för negativ påverkan på ytvatten, om än knappt avseende PAH-H.

Vid den genomförda provtagningen av porgas 2025 har låga halter av naftalen uppmätts i samtliga provpunkter. De uppmätta halterna ligger med god marginal under TRC (RfC).

Miljöförvaltningen delar uppfattningen i PM markföroreningar om att det föreligger ett behov av ytterligare undersökningar och åtgärder exempelvis inom Ängsbotten 8 som inte provtagits. Omfattningen av dessa undersökningar och åtgärder beror på den slutliga utformningen av marknivåer, byggnader och eventuell infiltration. En underrättelse om förorenad mark har skickats in till miljöförvaltningen i egenskap av tillsynsmyndighet. Behovet av ytterligare undersökningar och åtgärder utreds i tillsynsärendet och resultatet bör inarbetas i planhandlingarna till granskningsskedet.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Bilagor

Detaljplane förslag för Ängsbotten finns att hämta via följande länk:
[Planärende - Bygg- och plantjänsten](#)